

Jukka Mähönen & Seppo Villa

Aktiebolag I Allmänna läror

Talentum Pro
Helsingfors 2016

Verk som publicerats i FIDUCIA-serien:

1. Förvaltningsförfarandets grunder
2. Finsk skadeståndsrätt
3. Familje- och kvarlåtenskapsrättens grunder
4. Konstitutionell rätt
5. Aktiebolag I – Allmänna läror

ISBN 978-952-14-2292-8

ISBN 978-952-14-2293-5 (e-bok)

Originalets titel: Osaakeyhtiö I – Yleiset opit

FIDUCIA. Finsk juridik på svenska

ISSN 2342-009X

Copyright © 2016 Talentum Media Oy och författarna

Översättning: Vivan Storlund

Omslag: Lapine

Ombrytning: NotePad

BALTO print

Litauen 2016

Utgivandet av denna bok har förverkligats med finansiering
av Svenska Kulturfonden, Stiftelsen för Åbo Akademi,
FILI – Finnish Literature Exchange och Svenska
litteratursällskapet i Finland.

SVENSKA KULTUR
FONDEN

STIFTELSEN FÖR ÅBO AKADEMI

FILI
FINNISH LITERATURE EXCHANGE

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND

INNEHÅLL

Förord till första upplagan	V
Förord till tredje upplagan	VII
Förkortningar	XVII
I Inledning	1
1 Aktiebolagslagen av år 2006	1
2 Centrala drag i aktiebolagslagen	3
3 Finlands aktiebolagslagar	14
3.1 Tiden före år 1895.....	14
3.2 Lagen om aktiebolag av år 1895.....	15
3.3 Nordiskt samarbete och 1978 års aktiebolagslag.....	18
3.4 Europeiskt inflytande.....	23
3.5 Beredningen av den nya aktiebolagslagen	30
4 Vad är ett aktiebolag och varför det ska regleras	35
II Tolkning	47
1 Bolagsrättsliga tolkningstraditioner	47
2 Tolkningen av 2006 års aktiebolagslag	54
2.1 Den teoretiska grunden för tolkningen	54
2.2 Aktiebolagslagen som både speciallag och allmän lag	59

2.3	Internationella influenser i tolkningen av aktiebolagslagen	62
2.4	EU-rättens betydelse	65
2.4.1	Källor	65
2.4.2	Den primära etableringsrätten	65
2.4.3	Sekundär etableringsrätt	72
2.4.4	Byte av hemort	74
2.4.5	Direktivet om gränsöverskridande fusioner och dess genomförande i Finland	76
2.4.6	Gyllene aktier	80
2.4.7	Sekundär lagstiftning	82
2.4.8	Förordningar	83
2.4.9	Direktiven	86
2.4.10	Direktivens rättsverkningar	94
2.4.11	Direktivens tolkningseffekter	95
2.4.12	Direktivens genomförande på det nationella planet	101
2.5	De grundläggande rättigheternas betydelse	106
2.5.1	Inledning	106
2.5.2	Läran om indirekt skydd	107
2.5.3	Principer som grundrättighetsnormerna bygger på	109
2.5.4	De grundläggande rättigheternas betydelse i tolkningen	115
2.6	Tidigare nationell rättspraxis	116
III	Aktiebolaget och avtalet	123
1	Avtalsperspektivet	123
2	Aktiebolagslagen som ett modell- eller standardavtal	140
2.1	Regleringens funktion	140
2.2	Bolagsordningen	143
3	Olika organisationsmodeller för aktiebolag	153
3.1	Gestaltningsspektiv	153
3.2	Modellen för det neoklassiska företaget	156
3.3	Teorin om transaktionskostnader	159
3.4	Teorin om förmögensrättigheter	163

3.5	Organisationsteori	165
3.6	Riskteorin	167
4	Idén om avtalsnätverk	186
4.1	Pedagogiskt redskap	186
4.2	Nätverksmodellens utgångspunkter	191
4.3	Aktieägarens särställning	194
4.4	Innehållet i rättsförhållanden i idén om avtalsnätverk	196
4.5	Kritik av nätverksmodellen	205
5	Bolagets intressegrupper	211
5.1	Att använda modellen med avtalsnätverk	211
5.2	Att identifiera intressegrupperna	217
5.3	Ägande i modellen med avtalsnätverk	218
5.4	Aktieägaren	222
5.4.1	Aktieägarens roll	222
5.4.2	Äganderätt till aktien	223
5.4.3	Aktieägarens ställning i idén om avtalsnätverk	228
5.4.4	Principen en aktie – en röst	232
5.5	Borgenären	238
5.5.1	Borgenärens ställning i avtalsnätverket	238
5.5.2	Borgenärens riskposition	239
5.5.3	Borgenärernas kontroll	241
5.5.4	Är borgenärens fordran residual?	244
5.5.5	Ger det institutionella arrangemanget tillräckligt skydd?	248
5.5.6	Rikspositioner förändras	251
5.5.7	Ändring i övervakningsintresset	254
5.6	Företagets ledning	255
5.6.1	Huvudmannens agent	255
5.6.2	Ledningens uppgift	258
5.6.3	Att förena ledningens och ägarens intressen	260
5.6.4	Ledningen och information	269
5.7	Anställda och experter	271
5.8	Andra avtalsparter	274

5.9	Det allmänna	274
6	Konklusioner	275
IV	Aktiebolaget som institution	283
1	Institutionella arrangemang.....	283
2	Gemensamma spelregler.....	295
3	Syftet med institutionella arrangemang	298
4	Aktiebolagets centrala institutionella kännetecken	301
4.1	Juridisk person	301
4.2	Aktieägarens begränsade ansvar.....	310
4.3	Kapitalets beständighet	326
4.3.1	Utgångspunkten.....	326
4.3.2	Borgenärsskyddssystemen.....	328
4.3.3	Ett kapitalsystem utan nominellt värde	331
4.3.4	Kravet på solvens.....	332
4.4	Aktiens överlåtbarhet	336
V	Förhållandet huvudman-agent	343
1	Vad är syftet med aktiebolagets verksamhet?	343
2	En ägarcentrerad modell	346
3	Shareholder eller stakeholder value?.....	356
4	Huvudman-agentförhållandet mellan bolagets intressegrupper	367
4.1	Teorin om huvudman och agent.....	367
4.2	Kostnadernas betydelse i företagsverksamheten	368
4.3	Sätt att reagera på problem med förhållandet huvudman-agent	369
5	Bolagsrättsliga principer förknippade med förhållandet huvudman-agent.....	375
5.1	Syftet att bereda vinst	375
5.2	Likställighet och majoritetsprincipen	380
5.3	Ledningens fiduciariska skyldigheter.....	392
5.3.1	Allmänt	392
5.3.2	Omsorgsplikt	400
5.3.3	Lojalitetsplikt	404
5.3.4	Specifika situationer	413

5.3.4.1	Skyldighet att maximera investeringarnas värde.....	413
5.3.4.2	Skyldighet att beakta andra intressegruppers intressen än aktieägarnas	416
5.3.4.3	Konkurrensförbud	420
5.3.4.4	Jäv	421
5.3.4.5	Tystnadsplikt	422
5.3.4.6	Insiderinformation	425
5.3.5	Sanktioner för fiduciariska skyldigheter.....	427
5.3.5.1	Skadeståndsskyldighet	427
5.3.5.2	Ogiltiga beslut	434
5.3.5.3	Ansvarsgenombrott/ Identifikation.....	435
5.3.6	Andra grupper än ledningens fiduciariska skyldigheter	443
5.3.6.1	Bolagets representanters och ledningsgruppens skyldigheter....	443
5.3.6.2	Aktieägarnas skyldigheter.....	444
5.3.6.3	Skyldigheter för bolagsstämmans ordförande.....	451
5.3.6.4	Borgenärernas skyldigheter	452
VI	Principerna i praktiken.....	453
1	Inledning.....	453
2	Lån och säkerhet inom den närmaste kretsen.....	454
3	Koncernbidrag.....	463
4	Riktad aktieemission.....	470
5	Förbud mot att finansiera egna aktier	475
VII	Avslutningsvis.....	485
Källor	501	
Rättsfallsregister	519	
Sakregister	525	